

Schoolplan 2020-2024

Zaandam, juni 2020

De MR heeft instemming verleend aan dit schoolplan op 29 juni 2020.

1 Inhoud

1	Inleiding.....	2
1.1	De school.....	2
1.2	Missie.....	2
1.3	Visie.....	2
1.4	Positie in het onderwijs.....	2
1.5	Relatie met het vorige schoolplan.....	4
1.6	Kerdoelen.....	5
2	Onderwijskundig beleid	7
2.1	Pedagogisch-didactische begeleiding	7
2.2	Talentenbeleid.....	9
2.3	ICT	12
2.4	Veiligheid in de school.....	13
2.5	Burgerschapsvorming	13
3	Onderwijskundige vertaling naar de afdelingen	14
3.1	Leerjaar 1 en 2	14
3.2	Havo	15
3.3	Vwo.....	16
3.4	Gymnasium.....	18
4	Personeelsbeleid.....	19
4.1	Bevoegdheid en bekwaamheid	19
4.2	Strategisch HRM-beleid	20
4.3	Opleidingsschool.....	21
4.4	Evenredige vertegenwoordiging	21
4.5	Professionalisering in samenhang met onderwijskundig beleid	21
5	Kwaliteitszorg en kwaliteitscultuur	22
5.1	Kwaliteitszorg	22
5.2	Transparantie en communicatie	22
5.3	Kwaliteitscultuur	23
5.4	Onderwijstijd	23
5.5	Plusdocument	23
6	Ondersteuningsprofiel en begeleiding	24
	Bijlage 1 De goede les.....	26
	Bijlage 2 Overzicht normen	28

1 Inleiding

Dit schoolplan is tot stand gekomen dankzij de inbreng van vele betrokkenen. De laatste fase van schoolplanontwikkeling heeft echter in een andere werkelijkheid plaatsgevonden, die van de intelligente lockdown. Ondanks de moeilijkheden die deze bijzondere periode met zich meebracht, zijn wij in gesprek gebleven met elkaar en zijn wij content een dergelijk schoolplan te hebben kunnen opstellen.

In dit schoolplan schetsen wij het beleidskader voor de verdere ontwikkeling van de school in de komende vier jaar. De school doet daarbij een beroep op de medewerkers, leerlingen, ouders en externe partijen.

1.1 De school

Het Zaanlands Lyceum is een school voor havo, atheneum en gymnasium, met aandacht voor een breed spectrum van leerlingen. Leerlingen met een voorzichtig havoadvies, opstomers uit het vmbo, meerbegaafde leerlingen en leerlingen met een extra zorg- of ondersteuningsbehoefte zijn allemaal even welkom.

Het Zaanlands Lyceum staat in de Zaanstreek bekend als een kennisinstituut waar modern, uitdagend en kwalitatief goed onderwijs wordt geboden. De resultaten zijn bovengemiddeld. De school biedt leerlingen naast een solide basiscurriculum een zeer divers aanbod om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen. Een veelheid aan vormen van maatwerk en flexibilisering behoren tot de dagelijkse onderwijspraktijk.

De inspanningen van de afgelopen jaren hebben geresulteerd in verscheidene kwalificaties en predikten. Zo is het Zaanlands al jaren een Bètapartnerschool. Daarnaast heeft de inspectie de school officieel toestemming gegeven 'verrijkt en versneld' onderwijs aan te bieden. In 2019 heeft de school de waardering 'goed' ontvangen van de inspectie en in 2020 is de status 'Excellente School' verlengd. Dit excellentieprofiel voor de vwo-afdeling richt zich op een ruim onderwijsaanbod aan een brede groep leerlingen. Sinds enkele jaren voeren wij ook het predicaat Begaafdheidsprofielschool, dat in 2020 is verlengd voor vier jaar. Wij blijven ernaar streven de kwaliteit waarom wij bekend staan op niveau te houden en waar mogelijk te verbeteren.

De komende jaren wordt krimp verwacht in de leerlingpopulatie van Zaanstad en daarmee ook van het Zaanlands Lyceum. De school streeft ernaar de leerlingpopulatie geleidelijk terug te brengen van de huidige 1.400 naar ca. 1.250 leerlingen.

1.2 Missie

In een open, tolerant en emancipatoir klimaat werken wij aan onderwijs op maat. Medewerkers schuwen de grenzen van het systeem niet en dagen elkaar en de leerlingen uit. Leerlingen en medewerkers leren en ontwikkelen zich in een professionele cultuur.

1.3 Visie

Het Zaanlands Lyceum biedt leerlingen modern, uitdagend en kwalitatief goed onderwijs dat past bij hun aanleg, competenties en ambitie. Verantwoordelijke leerlingen en betrokken medewerkers kunnen van en met elkaar leren en hun talenten ontwikkelen.

1.4 Positie in het onderwijs

Het Zaanlands Lyceum is een openbare school die wordt gefinancierd vanuit de lumpsumregeling en subsidies. De school ontvangt geen sponsorgelden. Binnen OVO Zaanstad is sponsorbeleid opgesteld voor wanneer dit wel het geval is.

Sponsoring

Bij sponsoring doneert een sponsor een geldbedrag, goederen of diensten aan een school in ruil voor een tegenprestatie. De scholen van OVO Zaanstad maken ieder een eigen afweging over de maatschappelijke betrokkenheid van de sponsor, het sponsorbedrag en de verlangde tegenprestatie. Besluiten over sponsoring worden op het Zaanlands Lyceum samen met personeel, ouders en leerlingen in de medezeggenschapsraad (MR) genomen. De afspraken zoals vastgelegd in het sponsorconvenant voor scholen in het primair en voortgezet onderwijs 2020-2022 zijn onze leidraad. Dat betekent dat

- de samenwerking met een sponsor de ontwikkeling van onze leerlingen niet mag schaden;
- sponsoring de onderwijsinhoud niet mag beïnvloeden;
- het uitvoeren van de kernactiviteiten van de school niet afhankelijk van sponsoring mag worden;
- en dat alle betrokkenen bij de school op een zorgvuldige manier met sponsoring omgaan.

Wij vermelden in de schoolgids hoe wij als school omgaan met bedragen die door sponsoring zijn verkregen. Ouders kunnen gebruik maken van de klachtenregeling van Stichting OVO Zaanstad indien zij van mening zijn dat de school zich niet aan de gemaakte afspraken houdt.

Als openbare school onderschrijven wij de drie kernwaarden van het openbaar onderwijs:

Gelijkwaardigheid

Op de openbare school is iedereen welkom. Hoeveel we ook van elkaar verschillen, iedereen heeft recht op een gelijke behandeling, een gelijke stem en gelijke kansen. Iedereen is evenveel waard.

Vrijheid

Op de openbare school kan iedereen zichzelf zijn en de eigen stem laten horen. We leren zelfstandig en kritisch denken. We nemen verantwoordelijkheid en houden rekening met de vrijheid van de ander.

Ontmoeting

Op de openbare school leren we van verschillen. We zijn nieuwsgierig naar het verhaal van de ander. We dragen zorg voor elkaar en voor onze omgeving. Op school ontmoet je de hele wereld.

Het Zaanlands Lyceum maakt deel uit van OVO Zaanstad. In 2015 heeft OVO Zaanstad een nieuwe koers tot 2020 ontwikkeld: *Buitengewoon Goed Onderwijs*. Deze koers is tot stand gekomen in samenwerking met onder andere medewerkers, leerlingen en ouders. Op basis van de koers *Buitengewoon Goed Onderwijs* is het nieuwe koersplan 2020-2024 tot stand gekomen. Dit plan verbindt de verschillende OVO-scholen en geeft richting aan ons onderwijs voor de komende jaren. In het koersplan 2020-2024 zijn drie overkoepelende ambities geformuleerd:

- *hoofd, hart en handen* – theorie wordt verbonden met praktijk;
- *structuur biedt ruimte* – onderwijs op maat is helder georganiseerd;
- *de docent als lerende professional* – medewerkers blijven zich ontwikkelen.

Het schoolplan 2020-2024 volgt het koersplan van OVO Zaanstad. Na een bespreking van de kerndoelen van het vorige schoolplan formuleren wij de kerndoelen van dit schoolplan, waarbij ook de verbinding met de drie overkoepelende ambities van OVO-Zaanstad aan bod komt.

1.5 Relatie met het vorige schoolplan

Het schoolplan 2020-2024 is geen op zichzelf staand geheel, maar het sluit aan bij het vorige schoolplan. Van het schoolplan 2016-2020 zijn de meeste beleidsvoornemens gerealiseerd. Hieronder volgt een korte beschrijving van de beleidsopbrengsten per kerndoel.

Eigenaarschap

In leerjaar 1 en 2 heeft een groep enthousiaste docenten het Onderwijslab gecreëerd, een proeftuin op het gebied van *leren leren*, *leren zichtbaar maken* en *eigenaarschap*.

Op de havo-afdeling wordt in de bovenbouw inmiddels gewerkt met coaches in plaats van een vaste mentor per klas.

Flexibilisering en Maatwerk

De afgelopen vier jaar is er veel aandacht besteed aan het verder ontwikkelen van de Trajecten op Maat. De bètaplusstroom (Physics) en de niveaugroepen Engels (Fast Lane English) zijn verder uitgerold en inmiddels heeft de eerste lichting leerlingen die Physics gekozen heeft, examen gedaan.

Daarnaast is beleid geformuleerd dat zich richt op het in kaart brengen van onderpresteerders en de begeleiding van deze leerlingen. Hiertoe is de NIO-toets in het eerste leerjaar ingevoerd en zijn verschillende collega's geschoold om deze onderpresteerders beter te begeleiden.

In de havo-afdeling is setting & streaming gerealiseerd. Dit houdt in dat leerlingen halverwege het derde leerjaar een keuze voor de Maatschappij- of Natuurstroom maken om de motivatie van de leerlingen te vergroten en de aansluiting met de bovenbouw te verbeteren.

Goede resultaten

De afgelopen vier jaar heeft zowel de havo- als de vwo-afdeling goede resultaten behaald. De eindexamenresultaten lagen op of boven het landelijk gemiddelde. Ook de doorstroomcijfers, waarbij het onderbouwrendement de prioriteit had, waren goed.

Persoonsvorming

Op het gebied van persoonsvorming zijn allerlei initiatieven ontplooid, zoals het invoeren van juniormentoren in leerjaar 1, het werkhoudingstraject, het tutorsysteem, workshops mediawijsheid, workshops *leren leren* voor ouders en een structuur voor begeleiding in *peer groups*.

De luiken open

De afgelopen vier jaar is actief deelgenomen aan de Jet-Net-activiteiten om de bèta-interesse te bevorderen en de school is lid geworden van het Pre-University College. Daarnaast zijn de contacten met het primair onderwijs geïntensiveerd door twee keer per jaar de scholen te bezoeken.

Alle leerlingen op de havo-afdeling maken hun profielwerkstuk aan de hand van de scrum-methode, onder andere om betere aansluiting met het hbo te bewerkstelligen.

Op het gebied van *Persoonsvorming* zijn alle initiatieven vigerend beleid geworden en wat *De luiken open* betreft streeft de school naar behoud van de status quo. Daarmee is ruimte ontstaan voor nieuwe doelen. De school wil de aandacht de komende vier jaar verleggen naar de manier waarop we toetsen en feedback geven. Daarnaast willen wij onze professionele cultuur versterken. Het spreekt voor zich dat wij nog steeds naar goede resultaten streven. *Eigenaarschap* en *Flexibilisering en maatwerk* vindt de school dermate belangrijk, dat die ook tot de kerndoelen blijven behoren.

Zodoende formuleert de school vijf kerndoelen als kader voor ons beleid tot 2024. Bij de uitwerking van deze kerndoelen staat telkens kort en krachtig welke ambitie(s) wij hebben en welke norm(en) wij hanteren voor het behalen van die ambitie(s) of een verwijzing naar de paragraaf waarin die behandeld worden.

1.6 Kerndoelen

Eigenaarschap en zelfstandigheid

Op het Zaanlands Lyceum verstaan we onder eigenaarschap een mentaliteit waarbij leerlingen en personeel zich verantwoordelijk voelen voor hun leren en hun leerresultaten. Daarbij zijn zelfstandigheid en een mentaliteit gericht op groei (growth mindset) onontbeerlijk.

Goed eigenaarschap betekent dat er een wederzijdse afhankelijkheid voor het leren wordt ontwikkeld tussen personeel en leerlingen, waarbij de regie zoveel mogelijk bij de leerling ligt, uiteraard binnen de door de docent aangegeven kaders. De docent geeft meer structuur en instructie en minder keuzemogelijkheden als de leerling geringe zelfstandigheid vertoont. De docent geeft minder structuur en instructie en meer keuzemogelijkheden aan zelfstandige leerlingen.

Om meer aandacht te kunnen besteden aan het *leren leren* en aan andere vormen van toetsing en feedback, lijkt een lesduur van 40 minuten niet ideaal. Wij zullen onderzoeken welke lesduur het beste aansluit bij de wensen en ambities van de school.

Ambitie

- Elke leerling geeft naar eigen vermogen leiding en uitvoering aan zijn eigen leerproces en wordt daarbij ondersteund door de docent.

Normen

- In 25% van de lessen van elke vakdocent is sprake van procesgerichte feedback.
- 75% van de bovenbouwleerlingen kan effectief antwoord geven op de vragen: waar sta je nu, wat is het einddoel en wat is je volgende stap?
- Er is een onderzoek naar de lesduur uitgevoerd en die is al dan niet aangepast.
- Er is een leerlingenraad actief die wordt betrokken bij de inrichting van het onderwijs.
- Het personeel is geschoold in coaching, feedback en gesprekstechnieken.
- Er is meer maatwerk in op- en afstroommogelijkheden.

Flexibiliteit en maatwerk

De school richt zich op het flexibel inrichten van de onderwijsorganisatie om maatwerk optimaal vorm te kunnen geven. Gepersonaliseerd leren, niveaugroepen en het anders vormgeven van roosters zijn onderwerpen waarover het team de komende jaren in gesprek blijft. Onder maatwerk vallen niet alleen de mogelijkheden voor getalenteerde leerlingen, maar ook alle vormen van extra ondersteuning.

De ambities en normen op dit punt zijn met name terug te vinden in §2.1 en §2.2.

Goede resultaten

De leerlingen behalen gedurende hun schoolcarrière de resultaten die van hen mogen worden verwacht op grond van hun capaciteiten.

Ambities

- De IDU-gegevens¹ van de school blijven zoals de afgelopen jaren vallen binnen de kaders die de inspectie stelt.
- De slagingspercentages en examenresultaten liggen op of boven het landelijk gemiddelde.

Feedback en toetsing

Op het Zaanlands Lyceum komt er meer aandacht voor het leerproces van leerlingen. Leerlingen nemen verantwoordelijkheid voor hun eigen leerproces en docenten begeleiden dit proces. Om leerlingen meer inzicht in hun leerproces te geven, streven wij naar een goede balans van formatieve evaluatie en summatieve toetsen. Hiertoe past de school de systematiek en het ritme van toetsing aan. Dit betekent ook een aanpassing van het jaarrooster. In de nieuwe systematiek zal meer ruimte zijn voor formatief toetsen en het geven van feedback.

Ambitie

- In 2024 hebben leerlingen meer inzicht in hun eigen leerproces en leervorderingen.

Normen

- In 2024 is 50% van de toetsing formatief.
- In 2024 worden er periodiek momenten ingeroosterd voor één-op-één feedback.

Professionele cultuur

Onder een professionele cultuur verstaat de school een omgeving waarin de medewerkers niet incidenteel maar structureel leren en zichzelf en elkaar blijven (helpen) ontwikkelen. Binnen de secties ziet de school graag meer aandacht voor het gezamenlijk ontwerpen, uitvoeren, evalueren en aanpassen van het onderwijs. De school stimuleert ook nadrukkelijk dat dergelijke vormen van samenwerking niet beperkt blijven tot het eigen vak.

Concreet betekent dit dat samen lessen voorbereiden, collegiale visitatie, intervisie, coaching, lezingen en 'onderwijsmarkten' structureel terug te zien zijn in de school. Ook buiten de grenzen van de sectie stelt de school collega's in staat via 'good practices' van elkaar te leren en gezamenlijk het onderwijs te ontwikkelen.

De schoolleiding faciliteert de verdere ontwikkeling van de professionele cultuur en zal regelmatig communiceren over initiatieven op dit gebied en de resultaten daarvan. Een versterkte professionele cultuur stelt de medewerkers naar verwachting ook beter in staat de overige kerndoelen te bereiken.

De ambities en normen op dit punt zijn met name terug te vinden in §5.3.

In deze vijf kerndoelen van het schoolplan wordt de verbinding met de koers van OVO Zaanstad zichtbaar. Onder *hoofd, hart en handen* vallen de kerndoelen 'Eigenaarschap & zelfstandigheid' en 'Feedback & toetsing'. Bij *structuur biedt ruimte* hoort het kerndoel 'Flexibiliteit & maatwerk' en *de docent als lerende professional* sluit naadloos aan bij de ambities van de school wat de 'Professionele cultuur' betreft.

In de hoofdstukken hierna zijn deze kerndoelen vertaald naar concreet beleid. Wanneer geen ambitie of norm geformuleerd is, geven wij daarmee aan dat wij tevreden zijn over de gang van zaken en geen reden zien om het beleid op dat punt de komende vier jaar te wijzigen. Wanneer de school nieuwe ambities formuleert, worden die alleen van een (exacte) norm voorzien als die niet logischerwijs uit de ambitie valt op te maken.

¹ IDU-gegevens: gegevens over instroom, doorstroom en uitstroom: het aantal leerlingen dat de school binnenkomt, overgaat/doubleert en de school met/zonder diploma verlaat.

2 Onderwijskundig beleid

In vorige schoolplannen heeft het gedachtegoed van Tijn Koenderink (de 7 uitdagingen) een belangrijke plaats ingenomen als uitgangspunt voor het pedagogisch en didactisch handelen. Met name het voorkomen en eventueel wegwerken van hiaten past goed bij de school. Daarnaast is er verstevigde aandacht ontstaan voor het ontwikkelen van een *growth mindset* (Dweck). Beide onderdelen maken ondertussen deel uit van de dagelijkse onderwijspraktijk. Om de leerlingen beter voor te bereiden op een steeds dynamischere wereld en om de studievasthoudingen en de motivatie van leerlingen verder te vergroten, is de afgelopen vier jaar veel geïnvesteerd in het *leren leren*. Daarnaast zijn de bestaande vormen van maatwerk verder verankerd binnen de organisatie.

Het Zaanlands Lyceum heeft voor de komende jaren zoals gezegd vijf kerndoelen geformuleerd. Vervolgens wordt op elke afdeling van de school concreet beleid gemaakt binnen het kader van deze kerndoelen. Hoewel de kerndoelen voor de gehele organisatie gelden, zal de concrete uitwerking hiervan per afdeling verschillen.

In dit schoolplan komt een aantal specifiek op onze school ontworpen vakken aan de orde. Een overzicht van alle aangeboden vakken is te vinden in de schoolgids.

2.1 Pedagogisch-didactische begeleiding

In deze paragraaf beschrijven wij de reguliere vormen van pedagogisch-didactische begeleiding die behoren tot het onderwijskundig beleid en die niet vallen onder de begeleiding in het kader van ons Ondersteuningsprofiel (zie daarvoor hoofdstuk 6). Alle leerlingen van de school krijgen deze begeleiding standaard of komen er desgewenst voor in aanmerking.

De school is van plan de onderstaande vormen van begeleiding te wijzigen of uit te breiden:

Mentoraat of coaching

De versteviging van eigenaarschap en zelfstandigheid heeft consequenties voor de inrichting van het mentoraat. Vanuit wat meer traditionele opvattingen aangaande het mentoraat beweegt de school naar een andere invulling, waarin de mentor meer coach wordt en op persoonlijk vlak meer begeleiding biedt. Coaching in de bovenbouw vindt dan niet meer in klassenverband plaats. Wanneer de mentor wel in klassenverband opereert, spelen coaching, feedback en reflectie een duidelijkere rol.

Ambities

- In 2024 zijn alle bovenbouwmentoren geschoold in het coachend begeleiden van leerlingen.
- In 2024 is de leerlijn *leren leren* geïntegreerd in het mentoraat van de leerjaren 1, 2 en 3.

Leerlingbespreking

Met name uit onvrede over de traditionele rapportvergaderingen in de bovenbouw, is in 2019-2020 geëxperimenteerd met *leerlingbespreking.nl* in havo 4 en een deel van havo 5. In het schooljaar 2020-2021 zal deze tool ingezet worden in alle jaarlagen van het Zaanlands Lyceum.

Leerlingbespreking.nl is een tool waarmee docenten directe feedback geven op de inzet en prestaties van de leerlingen. Docenten kunnen niet volstaan met goedbedoelde, maar weinig concrete opmerkingen als 'de leerling moet harder werken', maar zullen leerlingen concreet op weg moeten helpen, zodat die op hun beurt een passend plan van aanpak kunnen maken. Door de verantwoordelijkheid zo veel mogelijk bij de leerling zelf te leggen, vergroten

wij diens eigenaarschap, al zal de mentor een coachende rol hebben. De aard van dit systeem sluit goed aan bij de ambitie om vaker formatief te toetsen, aangezien het niet afhankelijk is van cijfers.

Ouders zullen meer betrokken raken bij de schoolvorderingen, omdat zij kunnen zien wat individuele docenten te melden hebben over hun kind.

In verband hiermee zijn andere vormen van klassenbesprekingen wenselijk, met name in de bovenbouw, omdat daar geen vast klassenverband is.

Ambities

- Vanaf 2020-2021 maakt de gehele school gebruik van deze tool en geeft elke docent adequate feedback.
- Vanaf 2021-2022 is elke leerling in staat om een deugdelijk plan van aanpak te schrijven.
- In 2024 zijn de ervaringen met leerlingbespreking.nl en de experimenten met andere vormen van klassenbesprekingen en rapportvergaderingen geëvalueerd en al dan niet ingevoerd in bepaalde of alle leerjaren.

Begeleidingsuren

Al vele jaren biedt het Zaanlands Lyceum aan het einde van de lesdag begeleidingsuren aan. Leerlingen uit leerjaar 1 en 2 kunnen voor elk vak terecht voor extra uitleg. De afgelopen jaren merken wij dat het aantal leerlingen dat deze begeleidingsuren bezoekt, sterk afneemt. Vorig schooljaar is naast de vakinhoudelijke begeleidingsuren een begeleidingsuur *leren leren* toegevoegd, waar leerlingen terecht kunnen om hun leervaardigheden te verbeteren.

Ambitie

- In 2024 is onderzocht welke vorm van vakinhoudelijke begeleiding in de eerste twee leerjaren het beste aansluit bij onze ambities aangaande eigenaarschap en zelfstandigheid. De resultaten van dit onderzoek zijn geïmplementeerd.

De vormen van begeleiding hieronder zijn vigerend beleid waarover de school tevreden is en dat de school onveranderd voortzet.

Tutorsysteem

In het tutorsysteem geven bovenbouwleerlingen na een beknopte training tegen betaling bijles aan leerlingen uit lagere klassen. De leerling met de hulpvraag geeft bij zijn mentor of leerjaarbegeleider aan dat hij bijles wil krijgen van een leerling uit een hoger leerjaar. De tutorcoördinator organiseert de matching tussen de tutores en de onderbouwleerlingen en stelt een contract op waarin de wederzijdse verwachtingen, de frequentie en de termijn van de bijles wordt vastgelegd. Wij hanteren een vast uurtarief, maar de leerlingen (of ouders) regelen de betaling onderling. Na afloop voert de tutorcoördinator een evaluatiegesprek met de tutor en de bijlesleerling.

Werkhoudingstraject

Leerlingen die moeite hebben met studievaardigheden of motivatie kunnen in aanmerking komen voor extra begeleiding in het werkhoudingstraject. In dit traject begeleiden geschoolde medewerkers de leerlingen in het verbeteren van hun studievaardigheden en/of motivatie. De verwachtingen worden vooraf met de leerling en diens ouders besproken en vastgelegd. Er vindt een voortgangsgesprek en een afrondend gesprek plaats in de driehoek ouders-leerling-werkhoudingscoach.

Huiswerkklas

Het Zaanlands Lyceum verzorgt op maandag tot en met donderdag een huiswerkklas. In de huiswerkklas zijn twee bovenbouwleerlingen en een docent aanwezig om de leerlingen aan het werk te zetten en vragen te beantwoorden.

2.2 Talentenbeleid

Het Zaanlands Lyceum streeft ernaar leerlingen met veel talent te herkennen, faciliteren en begeleiden. De school heeft de laatste jaren flinke vorderingen op dit gebied gemaakt en beschikt nu over een ruim aanbod voor cognitief begaafde leerlingen. Door deze structurele inspanningen mag het Zaanlands Lyceum zich al jaren Begaafdheidsprofielschool (BPS), Verrijkingsschool, Olympiadeschool en Bètapartnerschool noemen. Het Zaanlands Lyceum is ook aangesloten bij het netwerk van het Pre-University College. Daarnaast is de school officieel een Topsportvriendelijke School (keurmerk Olympisch Netwerk Noord-Holland). Het spreekt voor zich dat de school deze predikaten ook de komende jaren wil blijven voeren.

De belangrijkste pijlers van het talentenbeleid zijn het Traject op Maat, Fast Lane English en de bètaplusstroom. Deze vormen van onderwijs voor getalenteerde leerlingen zijn specifiek op onze school ontwikkeld, waar Cambridge, Goethe, Delf en de Olympiades op landelijk niveau zijn georganiseerd.

Bij Fast Lane English en de bètaplusstroom krijgen de leerlingen in klassenverband les. De verschillende vormen van maatwerk(trajecten) creëren helaas wel extra druk op de roosters. Dit kan leiden tot een toename van de ervaren werkdruk. Een andere lesduur zou verlichting van die druk kunnen bieden, maar ook het heroverwegen van het onderwijsaanbod en de verschillende keuzemogelijkheden voor leerlingen zijn hierbij van belang.

De komende jaren werken wij in eerste instantie aan het consolideren en versterken van de bestaande mogelijkheden en routes voor leerlingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste pijlers van het bestaande talentenbeleid met een korte beschrijving. Per pijler worden de ambities voor de komende jaren geformuleerd.

Traject op Maat

Ongeveer honderd leerlingen volgen momenteel een Traject op Maat (TOM). Zij volgen (deels of geheel) een ander programma dan het reguliere lesprogramma, waarbij ze 'compacten', verrijken of versnellen. Voor het individuele TOM wordt niet alleen een bijzondere inspanning gevraagd van leerlingen, maar moeten ook docenten werken buiten hun *comfort zone*, wat niet iedereen even graag doet. Daarom is voor docenten de mogelijkheid geschapen een TOM-leerling door een collega-vakdocent te laten begeleiden. Hiervan wordt slechts door een enkele sectie gebruik gemaakt. Docenten en leerlingen vinden het vaak lastig het bestaande rooster los te laten en TOM-afspraken voor een vak te (laten) plannen tijdens een les voor een ander vak. In de gevallen waar dit wel gebeurt, bevalt het de docenten en de leerlingen goed.

De afgelopen jaren heeft een handvol leerlingen uit klas 5 en 6 vwo de mogelijkheid gekregen - onder voorwaarden - de lessen naar keuze te volgen. Zij hebben hiervan verstandig gebruik gemaakt, de vrijgekomen tijd goed gebruikt en goede resultaten behaald. Meer leerlingen kunnen baat hebben bij deze vorm van vrijheid.

Om de (in het taakbeleid opgenomen) begeleiding van TOM-leerlingen minder arbeidsintensief te maken, hebben sommige secties een aantal standaardtrajecten ontworpen.

Het Traject op Maat is ontworpen voor getalenteerde leerlingen, maar blijkt ook geschikt voor doublanten. Doublanten met de juiste capaciteiten, zowel op havo als op vwo, worden gestimuleerd om de vakken waar zij goed in zijn te gaan volgen in een hoger leerjaar om die vakken eerder te kunnen afronden.

Ambities

- TOM-leerlingen worden vaker buiten het reguliere rooster om begeleid door een niet eigen vakdocent.
- Een groter aantal begaafde leerlingen krijgt de mogelijkheid lessen naar keuze te volgen.
- Alle secties spannen zich in goed maatwerk te leveren aan TOM-leerlingen.
- Doublanten met de juiste capaciteiten worden gestimuleerd om de vakken waar zij goed in zijn te gaan volgen in een hoger leerjaar om die vakken eerder te kunnen afronden.

Normen

- Jaarlijks volgen circa honderd leerlingen een TOM.
- Jaarlijks krijgen acht à tien leerlingen toestemming om de lessen naar keuze te volgen.
- Jaarlijks doen vier à acht leerlingen examen in een vak in de voorexamenklas.
- Jaarlijks besteden de secties tijdens ontwikkeldagen minimaal een dagdeel aan het ontwerpen van materiaal voor TOM-leerlingen.
- In 2024 hebben alle secties voor ieder leerjaar minimaal een standaard-TOM beschikbaar.
- Uit de BPS-enquête voor de visitatie van 2024 blijkt dat 80% van de ouders en leerlingen tevreden is over de TOM-begeleiding.
- In 2024 doet 5% van de doublanten die beschikken over de juiste capaciteiten eerder examen voor één of meerdere vakken.

Fast Lane English

Voor de leerlingen in klas 2 gymnasium en 2 atheneum is met ingang van het schooljaar 2017-2018 een aparte groep Engels gevormd: de Fast Lane-groep. Deze groep volgt Engels op een hoger niveau en gaat sneller door de stof heen. Het is de bedoeling dat de leerlingen in klas 5 het examen afleggen. De eerste lichting neemt in het schooljaar 2020-2021 plaats in vwo 5. Aan het eind van het eerste leerjaar selecteren de docenten Engels de leerlingen voor de Fast Lane-groep op grond van motivatie, inzet en kennis. De overige leerlingen zitten in lesgroepen Engels waar de reguliere lesstof wordt aangeboden. Om deze vorm van maatwerk aan te kunnen bieden, worden de uren Engels per leerjaar op hetzelfde moment geroosterd. Ook in de reguliere groepen kunnen de leerlingen een Traject op Maat volgen.

Ambitie

- In 2024 hebben vier lichtingen in vwo 5 het centraal schriftelijk eindexamen Engels afgelegd en presteren zij beter dan de reguliere leerlingen.

Norm

- Het gemiddelde eindcijfer Engels van de Fast Lane-groep is in 2021-2024 elk jaar minimaal 0,5 punt hoger dan het gemiddelde eindcijfer Engels van de reguliere leerlingen.

Physics

Leerlingen kunnen ervoor kiezen een bètaplusstroom te volgen. Van vwo 1 tot en met vwo 6 volgen deze leerlingen verrijkt natuurkunde ('Physics'). Vanaf vwo 3 worden programmaonderdelen uit de Tweede Fase aangeboden. In de bovenbouw volgen de leerlingen programmaonderdelen op universitair niveau. De leerlingen leggen in vwo 6 het centraal examen natuurkunde af.

Ambitie

- In 2024 volgen bètaplusleerlingen een ambitieus natuurkundeprogramma tijdens de lessen Physics. Zij krijgen les in aparte groepen. Hun examenresultaten voor natuurkunde zijn bovengemiddeld.

Norm

- De eindexamenresultaten natuurkunde van de bètaplusleerlingen liggen gemiddeld minimaal een punt boven het landelijk gemiddelde.

Cambridge, Goethe, Delf

De secties Engels, Duits en Frans leiden havo- en vwo-leerlingen op voor deelname aan het examen Cambridge, Goethe en Delf op verschillende niveaus.

Ambitie

- In 2024 volgen getalenteerde leerlingen de programma's van Cambridge, Goethe en/of Delf.

Norm

- In 2024 volgen jaarlijks minimaal 30 leerlingen het Cambridge-programma, 5 leerlingen het Goethe-programma en 5 leerlingen het Delf-programma.

Olympiades

Leerlingen van de school doen regelmatig mee aan Olympiades voor aardrijkskunde, biologie, natuurkunde, sterrenkunde, scheikunde, wiskunde, klassieke talen en taalkunde. Sinds een aantal jaren is de school ook vertegenwoordigd op de IJSO (International Junior Science Olympiad, voor derdeklassers) en de EUSO (European Union Science Olympiad, voor leerlingen uit 4 en 5 vwo). Er is een olympiadecoördinator aangesteld.

Ambitie

- Secties stimuleren leerlingen deel te nemen aan Olympiades.

Norm

- In de periode 2020-2024 hebben voor alle vakken waarvoor Olympiades aangeboden worden, leerlingen van de school deelgenomen.

Bètapartnerschool

De Bètapartners streven naar kwalitatief hoogstaand bèta-onderwijs waarbij de connectie gemaakt wordt tussen activiteiten binnen en buiten de school. Om de samenwerking te bevorderen en de ambitie vast te leggen wordt elk jaar een Bètaschoolplan ingevuld met een overzicht van de activiteiten van de bètasecties in het komende schooljaar.

Sport en kunst

Wij bieden speciale begeleiding aan leerlingen die op een hoog niveau sport of kunst beoefenen. Deze begeleiding is erop gericht dat zij hun sport of kunst kunnen combineren met hun schoolopleiding. Er is een topsportcoördinator aangesteld.

Ambitie

- Leerlingen met een topsport- of topkunststatus worden adequaat begeleid om de combinatie met hun onderwijsloopbaan mogelijk te maken.

Norm

- In 2024 zijn de IDU-gegevens van leerlingen met een topsport- of topkunststatus gelijk aan die van de 'reguliere' leerlingen.

Meer- en hoogbegaafde leerlingen

Begaafde leerlingen uit het basisonderwijs maken op verschillende manieren kennis met de school, zoals door deelname aan het Juniorlyceum: workshops voor begaafde leerlingen van groep 8. Jaarlijks neemt een aantal hoogbegaafde leerlingen, onder wie vaak ook een aantal

10-jarige leerlingen, plaats op het Zaanlands Lyceum. In het eerste leerjaar neemt de school onder alle leerlingen een NIO-test af, die vooral is bedoeld om mogelijke onderpresteerders in beeld te krijgen. Een groepje medewerkers is opgeleid om de meer- en hoogbegaafde leerlingen, met name de onderpresteerders, adequaat te begeleiden. Bij deze zogeheten Toptraining besteden de begeleiders met name aandacht aan de executieve vaardigheden, maar de sociaal-emotionele ontwikkeling is ook een belangrijke factor. Leerlingen uit klas 1, 2 en 3 volgen de training in groepen van vier à acht leerlingen. In een enkel geval is individuele begeleiding geschikter.

Ambitie

- In 2024 worden meer- en hoogbegaafde leerlingen van wie de prestaties niet overeenkomen met de verwachtingen (onderpresteerders) begeleid, al dan niet in *peer groups*, door docenten die een opleiding hebben gevolgd op dit gebied.

Normen

- In 2024 wordt 80% van de begeleide leerlingen bevorderd naar het volgende leerjaar.
- In 2024 volgt 80% van de aangemelde meer- en hoogbegaafde leerlingen uit groep 8 masterclasses van het Juniorlyceum.

2.3 ICT

Het Zaanlands Lyceum beschikt over een adequate infrastructuur met een draadloos netwerk, computerlokaal, mediatheek en laptopkarren. Elk lokaal beschikt over een beamer of een C-touch. De school heeft er tot op heden bewust voor gekozen geen laptopklassen in te voeren. Leerlingen worden tijdens de les in staat gesteld met enige regelmaat gebruik te maken van een laptop, computer of een ander apparaat om bronnen te raadplegen of opdrachten te maken.

In de coronaperiode heeft de school een enorme stap gemaakt in het verzorgen van onderwijs op afstand, in het digitale onderwijs. De opgedane kennis en vaardigheden behouden wij en kunnen wij op meerdere manieren inzetten. Zo kan ICT een nuttige rol vervullen wanneer leerlingen tijdelijk uitvallen, bij het wegwerken van hiaten, voor leerlingen die maatwerktrajecten volgen of voor onderwijs dat moeizaam ingeroosterd kan worden. Met deze vormen van *blended learning* proberen wij onze onderwijskundige doelstellingen te behalen. In dit kader streeft de school ernaar dat alle leerlingen thuis beschikken over een computer of laptop. Desgewenst kunnen ouders via de school een laptop leasen.

De school ziet ook een duidelijke rol weggelegd voor ICT bij de monitoring van de leervorderingen en de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen. We hebben het gebruik van ons leerlingvolgsysteem Magister geharmoniseerd, zodat alle medewerkers toegang hebben tot de voor hen relevante informatie in een overzichtelijke structuur.

Ambities

- In 2024 is ICT voorhanden om leervorderingen en ontwikkeling inzichtelijk te maken en het gesprek hierover te faciliteren.
- In 2024 wordt digitaal onderwijs ingezet als noodzakelijke vervanging van of gewenste aanvulling op het reguliere onderwijs.
- In 2024 worden ouders in staat gesteld een laptop te leasen via een aan de school verbonden externe partij.

Norm

- In 2024 is software beschikbaar die docenten ondersteunt bij het formatief toetsen en die de leervorderingen inzichtelijk maakt.

2.4 Veiligheid in de school

Tussen de politie, bureau Halt, de gemeente en de scholen in de Zaanstreek zijn afspraken gemaakt over gewenst gedrag in school, over discriminatie en strafbare feiten. Deze afspraken zijn vastgelegd in het Convenant Veiligheid in en om de school Zaanstad.

Daarnaast is er een gedragscode opgesteld voor het gebruik van internet, e-mail en sociale media, waarbij wij uiteraard aandacht besteden aan privacy. De regels gelden voor leerlingen, medewerkers, stagiair(e)s, ouders en gasten. Van elke gebruiker wordt verwacht dat hij zich professioneel, integer en verantwoordelijk gedraagt.

Ook beschikt het Zaanlands Lyceum over een pestprotocol waarin beschreven staat hoe de school handelt in geval van pesten. De aanpak richt zich op de dader, het slachtoffer en de bij het pesten betrokken klas of groep. Er is een pestcoördinator aangesteld.

De sociale veiligheid wordt ieder jaar gemeten, waarvan eens in de twee jaar via de tevredenheidsenquête.

2.5 Burgerschapsvorming

Het Zaanlands Lyceum interpreteert burgerschapsvorming als de opdracht om leerlingen niet alleen als gediplomeerden uit te zwaaien, maar als (bijna) jongvolwassenen die actief meedoen aan de samenleving en daar een positieve bijdrage aan leveren. De school streeft naar een brede vorming van elke leerling. Enige kennis van verschillende staatsvormen en van de organisatie van onze democratische samenleving is daarbij onontbeerlijk. Bij bepaalde vakken, zoals bij maatschappijleer, geschiedenis, aardrijkskunde en economie, verwerven leerlingen de nodige basiskennis en bouwen ze daarop voort. Toch verwacht de school dat burgerschapsvorming niet tot die lessen beperkt blijft.

Wij vinden het wenselijk en aannemelijk dat docenten bij alle vakken aandacht besteden aan burgerschapsvorming. Het voltallige personeel, ook het OOP, werkt samen om een pedagogisch-didactisch klimaat te creëren waarin leerlingen een positief-kritische houding en prettige omgangsvormen aanleren. Wij leren de leerlingen dat er in een democratie als de onze verschillende opvattingen mogen bestaan en dat een dialoog op grond van argumenten de correcte, vredige manier is om problemen op te lossen en tot beslissingen te komen. De leerlingen dienen gedrag te vertonen dat past bij de normen en waarden van onze rechtsstaat. Zo leveren zij een bijdrage aan een prettige leefomgeving voor henzelf en voor anderen, binnen en buiten de school, nu en later.

Bij sommige vakken besteden leerlingen regelmatig aandacht aan reflectie op hun eigen identiteit. Daarbij valt te denken aan Kunst (& Cultuur), CKV, beeldende vorming, en Nederlands. Desgewenst kunnen leerlingen zich aansluiten bij de leerlingvereniging ZLV, de debatgroep en de Gay Straight Alliance.

Ambitie

- In 2024 leren leerlingen in diverse vaklessen om een positief-kritische houding aan te nemen met betrekking tot hun leefomgeving en de maatschappij en zijn zij in staat hieraan een bijdrage te leveren.

Norm

- In 2024 geven leerlingen in de klankbordgroepen in de bovenbouw aan dat zij bovenstaande ambitie voldoende herkennen in de vaklessen en in het gedrag dat leerlingen op school vertonen.

3 Onderwijskundige vertaling naar de afdelingen

Het aanbod dat de school biedt, sluit aan bij het niveau van de leerlingen en kan, zoals eerder omschreven, gedurende de schoolloopbaan verdiept en verbreed worden, zodanig dat leerlingen een ononderbroken ontwikkeling kunnen doorlopen. Dit betekent bijvoorbeeld dat voor leerlingen met een taalachterstand de school een aanvullend taalaanbod heeft. De school heeft de lesstof evenwichtig en in samenhang over de leerjaren verdeeld. De doorlopende leerlijnen zijn terug te vinden in de leerplannen van de secties en de LTO's en PTA's.

3.1 Leerjaar 1 en 2

Vanaf het begin van hun middelbareschoolcarrière merken leerlingen dat de school focust op eigenaarschap en zelfstandigheid en procesgerichte feedback in de vaklessen, in de leerlingbespreking en in overige begeleiding en ondersteuning.

Vaklessen

Procesgerichte feedback is onderdeel van de dagelijkse lespraktijk. Het *leren leren* maakt onderdeel uit van de vaklessen. Docenten behandelen naast de stof ook de relevante leerstrategieën en leervaardigheden voor hun vak, zodat leerlingen in staat zijn aan te geven waar ze staan, wat hun doel is en wat hun volgende stap is.

Leerlingbespreking

Ook in de onderbouw gaan we van cijferbespreking naar evaluatie van het leren met input van de leerlingen, vakdocenten en ouders. Leerlingen moeten voor een bepaald vak, maar ook voor hun functioneren in het algemeen, kunnen aangeven waar ze nu staan, waar ze naar toe willen en hoe ze daar denken te komen.

Ambitie

- De leerlingbespreking in de onderbouw is een evaluatie van het leren, met een sterke driehoek school-leerling-ouders.

Normen

- In 2024 is leerlingbespreking.nl ingebed in de systematiek rond leerlingbespreking en -evaluatie.
- In 2024 maken driehoeksgesprekken deel uit van de evaluatie-cyclus.

Plenda

De afgelopen jaren werd in leerjaar 1 de Plenda gebruikt om de leerlingen te leren plannen. Het was vooral de mentor die de leerlingen daarbij begeleidde. Ook de komende jaren blijven de leerlingen de Plenda gebruiken. De school stimuleert de docenten om in de vaklessen ook aandacht aan het gebruik van de Plenda te besteden.

Taal- en Leesbeleid

Op het Zaanlands Lyceum hebben wij slechts zeer zelden te maken met ernstige taalachterstanden. In dergelijke gevallen biedt de school maatwerk om het taalniveau van de leerling zo snel mogelijk op peil te brengen, het liefst al in de eerste twee leerjaren. Het streven is om ook leerlingen met taalachterstanden een diploma uit te reiken dat goed past bij hun cognitieve capaciteiten.

Het leesbeleid heeft als hoofddoel leerlingen te stimuleren om te lezen, omdat dat veel bijdraagt aan hun leesvaardigheid, woordenschat, denkvermogen en algemene ontwikkeling. In de transitiefase van basisschool naar Tweede Fase moet er veel gebeuren in de taal- en leesontwikkeling van de leerlingen. Van hen wordt verwacht dat ze hun taalregisters uitbreiden met vakgericht en academisch taalgebruik.

Het 'boek in de tas'-beleid is een succes gebleken. Alle leerlingen van het eerste leerjaar hebben een leesboek bij zich, waarin ze lezen als ze eerder klaar zijn met een toets of tijdens een invalles. Om de leesvaardigheid te volgen, te monitoren en leerlingen op maat te kunnen coachen, wordt gebruik gemaakt van Diatoetsen². Dit leerlingvolgsysteem raakt steeds meer ingebed in de organisatie. Leerlingen worden uitgedaagd zichzelf ten doel te stellen een betere lezer te worden en maken naar aanleiding van de Diatoetsen in samenwerking met hun docent Nederlands een plan van aanpak. Leerlingen die extra oefening nodig hebben, krijgen een leescoach.

Ambitie

- In 2024 zijn de ingezette leesbevorderingsprojecten nog steeds actief. De leescoach begeleidt gemotiveerde leerlingen op maat. Alle leerlingen bereiken voor het einde van leerjaar 3 het leesniveau dat nodig is voor succesvol leren in de Tweede Fase.

Juniorlyceum

In eerdere jaren werden masterclasses aangeboden aan leerlingen uit groep 8 tijdens de wervingsperiode. De masterclasses worden nu aangeboden in de maanden mei en juni, als leerlingen al gekozen hebben voor het Zaanlands Lyceum. Tot nu toe bieden we het Juniorlyceum alleen aan de vwo-leerlingen aan. Onze ambitie is dat wij dit ook, eventueel in een andere vorm, gaan aanbieden aan de havo/vwo-leerlingen.

Ambitie

- In 2024 volgt 60% van de bij de school aangemelde havo- en vwo-leerlingen lessen in het kader van het Juniorlyceum.

3.2 Havo

Op de havo-afdeling (havo 3, 4 en 5) hebben wij ons de laatste jaren vooral geconcentreerd op de begeleidingsstructuren, de aansluiting bij hbo-onderwijsmethodiek en het systeem van 'setting & streaming'.

Begeleidingsstructuren

In §2.1 is besproken welke begeleidingsvormen alle leerlingen op het Zaanlands Lyceum ter beschikking staan. Op de havo-afdeling worden daarnaast opstroomprogramma's aangeboden voor leerlingen die vanuit vmbo 4 opstromen naar havo 4.

Op de havo is het mentoraat al deels anders ingericht dan vroeger. Al een aantal jaren krijgen de leerlingen in havo 5 geen mentor, maar een coach. Inmiddels is het coachend mentoraat doorgetrokken naar havo 4. Deze vormen van coaching zijn bedoeld voor leerlingen met slechte resultaten of sociale problemen. Deze leerlingen dienen wel gemotiveerd te zijn om hun resultaten te verbeteren. De nadruk bij coaching ligt op het *leren leren* en op het reflecteren op eigen (studie)gedrag. De ambitie binnen de havo-afdeling is om het coachend mentoraat ook in te voeren in havo 3. Voor de leerlingbespreking en voor het geven van feedback maken wij momenteel in de bovenbouw gebruik van leerlingbespreking.nl en vanaf volgend jaar in alle klassen.

Ambities

- In de begeleidingsstructuur worden het coachend mentoraat en de rol van leerjaarbegeleiders verder uitgewerkt en verankerd.
- Getalenteerde havoleerlingen worden gestimuleerd om vakken af te ronden op een hoger niveau.

² Diatoetsen zijn methode-onafhankelijke diagnostische toetsen voor de Nederlandse taal.

Normen

- In 2024 worden alle leerlingen vanaf havo 3 begeleid volgens het coachend mentoraat.
- In 2024 gaan bovenbouwmentoren, coaches en leerjaarbegeleiders mee met hun leerlingen naar het volgende leerjaar.
- In 2024 volgt minimaal 5% van de havoleerlingen een traject om een vak op een hoger niveau af te ronden.

Aansluiting hbo-onderwijsmethodiek

In havo 5 moeten de leerlingen binnen een half schooljaar hun profielwerkstuk afronden. Het Zaanlands Lyceum heeft ervoor gekozen om hbo-onderwijsmethodiek toe te passen: de scrummethode. We gebruiken deze methode zowel bij onze zogeheten 'Zaanlands Startup Class' als bij de reguliere profielwerkstukken. Hierdoor krijgen de leerlingen de ervaring om in een hbo-achtige setting te werken en zich voor te bereiden op een maatschappij die zich kenmerkt door eigen verantwoordelijkheid en flexibele samenwerking. De begeleidende docenten zijn geschoold in deze methoden.

Ambitie

- Ons havo-onderwijs sluit beter aan bij het hbo-onderwijs.

Normen

- In 2024 heeft een leerling op de havo-afdeling minimaal bij twee verschillende vakken gewerkt volgens de scrummethode.
- In 2024 is duidelijk in beeld hoe de aansluiting met het hbo verder verbeterd kan worden.

Setting & streaming havo 3

Een belangrijke onderwijsontwikkeling is 'setting & streaming'. Dit houdt in dat de leerlingen in havo 3 halverwege het schooljaar een keuze maken voor een toekomstig profiel en op grond hiervan in een nieuwe klas worden ingedeeld. Er worden twee stromen aangeboden: de M-stroom als voorbereiding op het C&M-, C&M/E&M- of E&M-profiel en de N-stroom als voorbereiding op het NGa-, NGn- of NG&NT-profiel. Iedere stroom bestaat uit een gemeenschappelijk deel, aangevuld met een aantal keuzevakken. De school beoogt met de invoering van setting en streaming de motivatie van de leerlingen voor de vakken die zij nog volgen te verhogen en de resultaten in de bovenbouw van de havo-afdeling te verbeteren.

Ambities

- In schooljaar 2020-2021 loopt de driejarige pilot setting & streaming havo 3 af. Na een evaluatie en een ijking aan het schoolplan zal setting & streaming al dan niet vigerend beleid worden, in de huidige of in een aangepaste vorm.
- Door de versterking van de begeleidingsstructuur, de verbetering van de aansluiting met het hbo en de uitgebreide mogelijkheden voor een curriculum op maat/op een hoger niveau komt de havo-afdeling in aanmerking om 'excellente havo' te worden.

Norm

- In 2024 heeft het Zaanlands Lyceum de aanvraag ingediend voor het predicaat 'excellente havo'.

3.3 Vwo

Binnen de vwo-afdeling (atheneum 3/gymnasium 3 en vwo 4, 5 en 6) zijn de speerpunten voor de komende jaren: verdere consolidering van flexibiliteit en maatwerk, een betere begeleiding van leerlingen in het ontwikkelen van eigenaarschap en zelfstandigheid, een focus op minder toetsen en meer formatief lesgeven, een herijking van het aanbod in profielen en het keuzeaanbod, en een betere aansluiting tussen vwo en universiteit.

Verdere consolidering van flexibiliteit en maatwerk

De afgelopen jaren heeft de vwo-afdeling ingezet op de verdere verankering van onderwijs op maat. Een groot aantal leerlingen volgt nu voor één of meerdere vakken een Traject op Maat. Tegelijkertijd heeft de afdeling stappen gezet op het terrein van verrijkt en versneld onderwijs door het aanbieden van Physics en Fast Lane English. De ambities en normen rondom deze onderwijskundige ontwikkelingen voor de volgende vier jaar zijn te vinden in §2.2.

Betere begeleiding van leerlingen in het ontwikkelen van eigenaarschap en zelfstandigheid

Op de vwo-afdeling wordt van leerlingen een grote mate van zelfstandigheid verwacht. Dit betekent enerzijds dat leerlingen moeten leren eigenaar te zijn van hun eigen leerproces, en anderzijds dat de begeleiding van leerlingen hierop afgestemd moet zijn. De komende jaren investeren we in een goede training en begeleiding van mentoren, zodat zij in staat zijn de leerlingen op de juiste manier te begeleiden. Daarnaast zorgen we ervoor dat de informatie over de ontwikkeling van iedere individuele leerling ook bekend is bij het docententeam, zodat ook de vakdocenten in staat zijn de leerlingen op een goede manier te begeleiden in hun leerproces.

Ambities

- Er wordt de komende jaren ingezet op het verbeteren van de samenwerking tussen de mentoren in de bovenbouw van het vwo.
- De invulling van het mentoraat in de bovenbouw van het vwo wordt onderzocht en waar nodig anders ingevuld.

Normen

- Tot 2024 worden er twee intervisietrajecten georganiseerd voor mentoren in de vwo-afdeling.
- Tot 2024 worden er twee trainingen georganiseerd voor mentoren in de vwo-afdeling.
- Alle klassenbesprekingen zijn efficiënt en zinvol, mede dankzij de inzet van leerlingbespreking.nl.

Focus op minder toetsen en meer formatief lesgeven

Leerlingen geven regelmatig aan dat de toetsdruk op de vwo-afdeling hoog is. De komende jaren willen we gehoor geven aan de oproep van leerlingen om het aantal toetsen te verminderen. Dit betekent dat er minder toetsen worden gegeven voor een cijfer en dat er meer aandacht komt een formatieve manier van lesgeven en het geven van goede feedback aan leerlingen over hun leervorderingen.

Ambitie

- Het aantal toetsen wordt per leerjaar structureel minder.

Norm

- In 2024 is het aantal toetsen per leerjaar met minimaal 25% afgenomen ten opzichte van 2020.

Ambitie

- De vwo-afdeling faciliteert samenwerkingsvormen binnen de vwo-afdeling gericht op het ontwikkelen van een cultuur van formatief lesgeven en het geven van goede feedback. Hierbij wordt gedacht aan het instellen van een professionele leergemeenschap, het organiseren van themamiddagen, het uitvoeren van collegiale intervisie, het volgen van cursussen/trainingen en het bezoeken van vwo-afdelingen van andere scholen.

Norm

- Tot 2024 wordt jaarlijks minimaal één van bovengenoemde activiteiten georganiseerd.

Herijking van het aanbod in profielen en keuzemogelijkheden

Het huidige aanbod van profielen en keuzemogelijkheden is ruim tien jaar oud. In de afgelopen periode zijn er enkele onderzoeken gestart naar mogelijke verbeteringen van dit aanbod. De schoolleiding zal de uitkomst van dit onderzoek bespreken met alle betrokkenen (personeel, ouders en leerlingen) en bepalen of aanpassingen wenselijk zijn.

Ambitie

- De komende jaren zal de vwo-afdeling het onderwijsaanbod in de bovenbouw onderzoeken en eventueel aanpassen.

Norm

- In 2024 is het onderwijsaanbod van de bovenbouw van het vwo aangepast, als dat past binnen de organisatorische mogelijkheden en de wensen van alle betrokkenen in de school.

Betere aansluiting tussen vwo en universiteit

Hoewel oud-leerlingen aangeven dat de vwo-opleiding goed aansluit bij het wetenschappelijk onderwijs, is er toch een aantal leerlingen dat om verschillende redenen de vervolgopleiding niet afrondt. In samenwerking met de decaan van het vwo wordt een doorlopend programma ontwikkeld waarin leerlingen zich oriënteren op de mogelijkheden na de middelbare school en een indruk krijgen van de kennis en vaardigheden die zij nodig hebben om de vervolgstudie succesvol af te ronden. Daarnaast is het Zaanlands Lyceum lid van het Pre-University College. In dit traject volgen leerlingen masterclasses en nemen ze deel aan activiteiten die hen helpen een betere studiekeuze te maken. Ook de begeleiding van leerlingen in het kader van het profielwerkstuk kan beter. De komende jaren wordt het traject rondom de begeleiding van leerlingen verder ontwikkeld en waar nodig aangepast.

Ambities

- In samenwerking met de decaan vwo is het onderdeel loopbaanoriëntatie verder vervlochten in het onderwijsaanbod.
- De activiteiten van het Pre-University College worden verder ingebed in het onderwijs in 3 t/m 6 vwo.
- Het traject rondom het profielwerkstuk wordt stapsgewijs verbeterd.

Normen

- Er zijn in 2024 voor ieder leerjaar minimaal twee aan loopbaanoriëntatie gerelateerde activiteiten voor leerlingen.
- In 2024 is voor ieder leerjaar een activiteit uit het aanbod van het Pre-University College beschikbaar.
- Tot 2024 volgen jaarlijks twintig leerlingen een masterclass aan de Vrije Universiteit.
- In 2024 kunnen alle leerlingen uitleggen hoe ze een onderzoek moeten opzetten, gegevens moeten verzamelen en dit op een goede manier kunnen presenteren.
- Tot 2024 vinden er twee trainingen plaats voor docenten in het begeleiden van profielwerkstukken.

3.4 Gymnasium

Ongeveer de helft van de leerlingen met een vwo-advies neemt plaats op het gymnasium. De bezorgdheid dat het bètaplusaanbod in de eerste klassen veel van het 'marktaandeel' zou afsnoepen is niet terecht gebleken, onder meer doordat bijna alle hoogbegaafde leerlingen voor de hoogste opleiding kiezen.

Van de gymnasiasten stapt een deel gedurende de schoolcarrière over naar de atheneum- of havo-afdeling. De redenen hiervoor variëren. Sommige leerlingen zijn op grond van een verkeerd advies in de eerste klas binnengekomen, anderen merken in een hogere klas dat zij niet de belangstelling of het doorzettingsvermogen hebben om de klassieke talen en cultuur te blijven volgen. Hierin verschilt de school niet van andere lycea. De school blijft het aantal overstappers en de redenen voor overstap nauwlettend monitoren.

In het cursusjaar 2019-2020 is meer verschil aangebracht in het curriculum tussen 1 gymnasium en 1 atheneum. Verdiepingsonderwijs en science bieden vakoverstijgend een module wetenschapsoriëntatie aan om meer recht te doen aan de reguliere (alfa-)stroom van het gymnasium. De komende jaren worden meer van dergelijke uitdagende vormen van onderwijs voor gymnasiasten aangeboden.

Ambities

- De gymnasiumafdeling blijft een sterke afdeling, die goede leerlingen aantrekt.
- Het grootste deel van de leerlingen die in 1 gymnasium plaatsnemen, behaalt het gymnasiumdiploma.
- Wetenschapsoriëntatie in klas 1 wordt geconsolideerd.

Normen

- Jaarlijks kiest 40 à 50% van de leerlingen met een vwo-advies voor het gymnasium.
- Jaarlijks kiest 90% van de aangemelde hoogbegaafde vwo-leerlingen voor het gymnasium.
- De situatie dat alle classici zijn geschoold in het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen wordt gecontinueerd.
- In klas 2 gymnasium bieden jaarlijks minimaal twee vakken verdieping aan voor de gehele klas.

4 Personeelsbeleid

Het personeelsbeleid sluit aan bij de onderwijskundige ontwikkeling van de school zoals verwoord in dit schoolplan. Om de doelstellingen te behalen is een uitstekend team noodzakelijk. In de benadering van het personeel geldt dat ruimte, vertrouwen en verantwoordelijkheid kernbegrippen zijn om de professionele cultuur gestalte te (blijven) geven.

De schoolleiding streeft ernaar dat verantwoordelijkheden laag in de organisatie terechtkomen, om iedere professional de ruimte te kunnen geven waaraan hij behoefte heeft en die aansluit bij zijn capaciteiten en potentie. Zo krijgen medewerkers de kans zich voortdurend te blijven ontwikkelen en bij te dragen aan de ontwikkeling van de school.

Om de dialoog tussen de secties en de schoolleiding in stand en relevant te houden, krijgt elke sectie een schoolleider toegewezen die twee keer per jaar aanschuift bij het sectieoverleg om onder meer onderwijskundige ontwikkelingen en de samenwerking binnen de sectie te bespreken.

4.1 Bevoegdheid en bekwaamheid

Het Zaanlands Lyceum beschikt over goed geschoold, kwalitatief hoogwaardig personeel en houdt dit via een actief wervings- en selectiebeleid op peil. Op de arbeidsmarkt voor onderwijzend personeel worden tekorten verwacht. In bepaalde vakgebieden is krapte nu reeds zichtbaar. Dit betekent dat enerzijds vroegtijdig geworven wordt voor kwalitatief goed onderwijzend personeel en anderzijds dat de school er – als onderdeel van OVO Zaanstad – naar streeft een aantrekkelijke werkgever te zijn om zodoende de medewerkers aan de school te binden.

Het Zaanlands Lyceum zoekt gericht naar docenten met een eerstegraads bevoegdheid, dan wel docenten of studenten die hiertoe een opleiding volgen. Ook promovendi en gepromoveerden worden gericht geworven. In principe verwachten wij van de docenten dat zij onderwijs in alle afdelingen van de school verzorgen.

Ambitie

- Het onderwijsondersteunend personeel, het onderwijzend personeel en de schoolleiding heeft, binnen de mogelijkheden, de hoogste opleiding genoten en/of beschikt over de juiste kwalificaties.

Normen

- In 2024 is minimaal 90% van het onderwijzend personeel bevoegd. Van de (nog) niet bevoegden is 85% benoembaar.
- In 2024 beschikt 85% van het onderwijzend personeel over een eerstegraads onderwijsbevoegdheid.

Startende docenten krijgen op het Zaanlands Lyceum een intensief (meerjarig) startprogramma aangeboden, *Frisse start*, waarbij zij via collegiale consultatie, lesobservatie, coaching, workshops en intervisie begeleid worden in het lesgeven en hun ontwikkeling als docent. Daarnaast nemen zij kennis van de beleidsdoelstellingen en de organisatorische aspecten van de school. Omdat niet elke startende medewerker dezelfde begeleidingsbehoefte heeft, biedt de school begeleiding op maat.

Ambitie

- Startende docenten worden adequaat begeleid.

Normen

- In 2024 nemen nog steeds vrijwel alle startende collega's deel aan het startprogramma *Frisse Start*, zoals nu.
- In 2024 zijn er voor starters drie keuzetrainingen op het gebied van pedagogiek, didactiek, communicatie en/of welbevinden.
- Alle docentbegeleiders hebben in 2024 professionele scholing op het gebied van coaching gevolgd.
- Docentbegeleiders doen elk jaar minimaal één duo-mentoraat met een starter.
- In 2024 is er een *lesson study*-groep waarin starters en meer ervaren docenten samen onderwijs ontwerpen en evalueren.

Met elke medewerker wordt jaarlijks een functioneringsgesprek gevoerd in het kader van de gesprekkencyclus. In het derde en laatste jaar van de cyclus vindt een beoordelingsgesprek plaats, waarna de gesprekkencyclus opnieuw start. De verwachtingen aangaande het pedagogisch-didactisch handelen van het onderwijzend personeel is vastgelegd in het document 'de goede les'. De begeleiders van de startende docenten werken daarnaast nog met het ICALT-lesobservatieformulier.

Ambities

- De gesprekken in het kader van de gesprekkencyclus worden gecontinueerd.
- In 2024 is het document 'de goede les' geëvalueerd en (eventueel) aangepast.
- In 2024 is een document 'de goede digitale les' opgesteld.

Normen

- In 2024 is jaarlijks met 95% van de medewerkers een gesprek in het kader van de gesprekkencyclus gevoerd (door ziekte, uitval, etc. is 100% soms lastig te behalen).
- In 2024 is het document 'de goede les' indien nodig geactualiseerd en aangevuld met een document 'de goede digitale les'.

4.2 Strategisch HRM-beleid

De school beschikt over een strategisch HRM-beleid waarin beschreven wordt wat de huidige stand van zaken is, waarin wij een analyse geven van te verwachten problemen en waarin wij beschrijven welke interventies noodzakelijk zijn. Het Zaanlands Lyceum is onderdeel van OVO Zaanstad. Dit betekent dat wij ons houden aan de door OVO Zaanstad gestelde kaders rond mobiliteit en arbeidsvoorwaarden.

Strategisch HRM-beleid geeft inzicht in het verschil tussen de aanwezige personele bezetting en de (toekomstige) behoefte aan werknemers. Wij analyseren ons personeelsbestand tijdig, stellen de uitstroom door pensionering vast en proberen ons te verzekeren van adequate vervanging en aanvulling. We voeren exitgesprekken met vertrekkend personeel en door middel van leerlingenquêtes, de HR3P-matrix en de gesprekkencyclus trachten wij een kwalitatief hoogwaardig personeelsbestand te creëren dat voorbereid is op de toekomst.

4.3 Opleidingsschool

Het Zaanlands Lyceum is, als onderdeel van OVO Zaanstad, aspirant-lid van het netwerk van opleidingsscholen (OIDS). In de visie van de Opleidingsschool staan twee uitgangspunten centraal. Ten eerste wil een Opleidingsschool docenten opleiden tot bekwame, breed opgeleide, nieuwsgierige en pedagogisch sterke docenten. Ten tweede wil de Opleidingsschool een bijdrage leveren aan het terugdringen van het docententekort in de regio Zaanstreek/Waterland. Al een aantal jaren biedt het Zaanlands Lyceum ca. 20 stageplekken per schooljaar voor studenten aan de lerarenopleiding. Deze stagiairs worden begeleid door geschoold personeel. Enerzijds draagt de opleidingsschool bij aan het terugdringen van het lerarentekort in brede zin. Daarnaast beschikt het Zaanlands Lyceum over een kweekvijver aan talent, wat het op peil houden van een hoogwaardig personeelsbestand vergemakkelijkt.

4.4 Evenredige vertegenwoordiging

Het Zaanlands Lyceum streeft naar een evenredige vertegenwoordiging van vrouwen en mannen in de schoolleiding. In 2020 bestaat de schoolleiding uit twee vrouwen en vier mannen. Voor toekomstige benoemingen geldt dat bij gelijke geschiktheid van kandidaten het geslacht van de kandidaat bepalend is voor benoeming. In de werving en selectie van medewerkers streeft de school eveneens naar een evenredige vertegenwoordiging, en niet alleen op het gebied van geslacht. Er wordt ook geen onderscheid gemaakt op grond van gender, etniciteit of geaardheid.

4.5 Professionalisering in samenhang met onderwijskundig beleid

Elk schooljaar wordt een professionaliseringsplan opgesteld, waarin de belangrijkste scholingsdoeleinden, veelal voortvloeiend uit het schoolplan, verwoord staan. Het Zaanlands Lyceum reserveert voldoende financiële middelen om het professionaliseringsplan uit te kunnen voeren. Scholing vindt zowel plaats op initiatief van de medewerker als op initiatief van de schoolleiding. Daarnaast faciliteert de school jaarlijks ontwikkeldagen die inhoudelijk aansluiten op het schoolplan. Tijdens deze ontwikkeldagen delen docenten hun kennis en/of worden er externe deskundigen uitgenodigd. Vanuit de gedachte dat ontwikkeling veelal plaatsvindt in sectieverband, wordt er ruimschoots tijd ingeruimd voor sectiewerkzaamheden en sectie-leren.

De tweejaarlijkse tevredenheidsonderzoeken laten zien dat de medewerkers van het Zaanlands Lyceum zeer tevreden zijn met hun school. Het zeer geringe verloop van het personeel en het lage kortdurend ziekteverzuim zijn daar andere uitingen van. Er is bewust aandacht voor het thema werkdruk door alle beleidsnotities van een werkdrukparagraaf te voorzien. Daarnaast worden de onderwijskundige doelstellingen van het schoolplan in het taakbeleid vertaald naar ruimte voor de betrokken functionarissen.

5 Kwaliteitszorg en kwaliteitscultuur

De school maakt onderscheid tussen kwaliteitszorg en kwaliteitscultuur. Kwaliteitszorg en kwaliteitscultuur vormen een gedeelde verantwoordelijkheid van schoolleiding en personeel.

5.1 Kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg van het Zaanlands Lyceum rust op een aantal pijlers.

- Het leerlingvolgsysteem, dat wordt bijgehouden in Magister.
 - Tevredenheidsonderzoeken
 - 'Kleine' tevredenheidsenquêtes over bijvoorbeeld ingezette onderwijsvernieuwingen en eventueel verbeterplannen op grond hiervan.
 - Leerlingenenquêtes in klassen of lesgroepen van een docent voorafgaand aan het functioneringsgesprek, (deze enquête is gebaseerd op de uitgangspunten van 'de goede les').
 - 'grote' tevredenheidsenquêtes (scholenopdekaart en de BPS-enquête) onder ouders, leerlingen en medewerkers met bijbehorende analyse van de resultaten en eventueel verbeterplannen op grond hiervan.
- Naar aanleiding van de 'grote' enquêtes wordt een rapport gepubliceerd op de website en wordt eventueel een verbeterplan gemaakt.
- Analyse van resultaten door het datateam en eventueel het maken van verbeterplannen op grond hiervan.
 - Monitoring van de tevredenheid van leerlingen en input voor noodzakelijke veranderingen door overleg met klankbordgroepen van leerlingen.
 - Gesprekken met de secties over onder meer de (examen)resultaten.
 - Transparantie en een heldere communicatie.

5.2 Transparantie en communicatie

De school kan op elk moment duidelijk maken waarvoor zij staat en wat het vigerende beleid is. Alle vastgestelde beleidsplannen en taak- en functieomschrijvingen zijn voor alle betrokkenen op verzoek beschikbaar. Nieuw beleid wordt tijdig en helder gecommuniceerd.

Ouders worden regelmatig en tijdig geïnformeerd over de vorderingen van hun kind via Magister, via brieven van de schoolleiding (per e-mail), door persoonlijk contact met de mentor en door contact met docenten op ouderavonden. Daarnaast publiceert de school met enige regelmaat een nieuwsbrief waarin onderwijskundige kwesties aan bod komen, maar ook praktische zaken en verslagen van excursies en activiteiten.

Communicatie met medewerkers en leerlingen vindt plaats door middel van persoonlijk contact en via digitale kanalen. Het wekelijks verschijnende personeelsbulletin voorziet medewerkers van relevante actuele informatie.

De komende jaren wordt niet meer gewerkt met een beleidsmedewerker kwaliteitszorg, maar met een driehoofdig kwaliteitsteam. Daarvan maakt een afdelingsleider deel uit, die de 'linking pin' vormt met de schoolleiding.

Ambities

- De school behoudt de in het bovenstaande geschetste en in de school verankerde wijze van kwaliteitszorg.
- De school vervolmaakt de dossieropbouw en -overdracht in het leerlingvolgsysteem. Alle kennis over leerlingen die nodig is voor goede begeleiding, is gemakkelijk terug te vinden in Magister.
- In 2024 is het kwaliteitsteam goed geïmplementeerd in de organisatie en heeft een jaarlijkse evaluatie van het functioneren ervan plaatsgevonden.

5.3 Kwaliteitscultuur

Met 'kwaliteitscultuur' bedoelt de school dat zij de medewerkers ruimte geeft zichzelf te ontwikkelen en mede richting te geven aan de ontwikkeling van hun eigen onderwijs, hun sectie en de school.

Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, geeft de schoolleiding medewerkers op verschillende manieren ruimte.

- Door secties te stimuleren hun onderwijs te vernieuwen.
- Door interne en externe scholing te faciliteren, waarbij wordt gestreefd naar een goede balans tussen didactische, pedagogische, vakinhoudelijke en persoonlijke ontwikkeling.
- Door medewerkers tijd en ruimte te geven voor samenwerking binnen de sectie op ontwikkeldagen.
- Door medewerkers tijd en ruimte te geven voor vakoverstijgende samenwerking en interne scholing op ontwikkeldagen.
- Door medewerkers de mogelijkheid te bieden tot collegiale visitatie en intervisie.
- Door medewerkers de kans te geven te experimenteren met vormen van onderwijs en hen daarbij eventueel in het taakbeleid te faciliteren.

In de komende periode zal specifiek aandacht worden besteed aan professionalisering op het gebied van afstandsonderwijs en digitale didactiek.

Een belangrijk instrument voor het verhogen van de kwaliteit van de lessen is intercollegiale lesobservatie en wederzijdse feedback op het functioneren. Deze vorm van intervisie zal worden geïntensiveerd.

Ambities

- De ontwikkeldagen blijven onderdeel van het jaarrooster.
- In 2024 leren medewerkers van en met elkaar door ook buiten de sectie actief kennis en vaardigheden met hun collega's te delen.
- In 2024 is voor en door docenten een vaste structuur geïmplementeerd voor intervisie, intercollegiale lesobservatie en feedback.
- In 2024 zijn alle docenten vaardig op het gebied van digitale didactiek.

Normen

- In 2024 maakt collegiale intervisie binnen 75% van de secties deel uit van de werkwijze.
- Tot 2024 vindt minimaal twee keer per jaar een georganiseerde vorm van het delen van kennis plaats, zoals een 'onderwijsmarkt', een grote onderlinge uitwisseling van 'good practices'.
- Tot 2024 vindt minimaal één keer per jaar een scholing plaats op het gebied van digitale didactiek.

5.4 Onderwijstijd

Het Zaanlands Lyceum voldoet aan de wettelijke verplichtingen aangaande de onderwijstijd. De school programmeert meer onderwijstijd dan het wettelijk minimum om uitval op te kunnen vangen. Jaarlijks legt de school verantwoording af over de gerealiseerde onderwijstijd aan het bestuur en de medezeggenschapsraad.

5.5 Plusdocument

Van leerlingen wordt in toenemende mate verwacht dat zij bij de matchings- en/of selectieprocedure voor een vervolgstudie kunnen laten zien op welke wijze zij de middelbare school hebben doorlopen. Dat betekent dat leerlingen tijdens hun schooltijd een cv moeten bijhouden van activiteiten die zij in schoolverband ondernemen buiten het reguliere curriculum, een zogenoemd plusdocument. Sinds 2019 reikt de school een geratificeerd plusdocument aan gediplomeerde leerlingen uit.

6 Ondersteuningsprofiel en begeleiding

De afgelopen jaren heeft het Zaanlands Lyceum de wet Passend Onderwijs geïmplementeerd. Die wet houdt in dat zoveel mogelijk leerlingen in het reguliere onderwijs een passend onderwijstraject krijgen aangeboden. Het Zaanlands Lyceum is hierin succesvol gebleken en er is veel expertise opgebouwd. Ook profiteren leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte van ons schoolklimaat, waarbinnen diversiteit als vanzelfsprekend wordt gezien. De breed gedragen Gay Straight Alliance is hier een goed voorbeeld van.

Het Zaanlands Lyceum maakt deel uit van het Samenwerkingsverband Zaanstreek en heeft als ondersteuningsprofiel 'begeleidingsschool'. Als begeleidingsschool biedt het Zaanlands Lyceum de volgende trajecten aan: de Trajectgroep, counseling, schoolmaatschappelijk werk en begeleiding van HB-leerlingen.

Leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, worden opgevangen in de zogenoemde Trajectgroep, onder begeleiding van een begeleider Passend Onderwijs en een schoolpsycholoog. Daar wordt in overleg met alle betrokkenen bepaald welke ondersteuning de leerling nodig heeft om zo snel mogelijk weer zelfstandig de schoolloopbaan voort te zetten. De afgesproken doelen worden vastgelegd in een Ontwikkelingsperspectief (OPP). Leerlingen die met problemen kampen, worstelen met zichzelf of met de situatie thuis, weten de weg naar de counselor of schoolmaatschappelijk werk te vinden.

Het Zaanlands Lyceum heeft goede contacten met de afdeling leerplicht van de gemeente Zaanstad en met de verschillende jeugd- en zorginstellingen, waaronder de instellingen voor speciaal onderwijs.

De HB-coördinator heeft de expertise om meer- en hoogbegaafde leerlingen te begeleiden, waarbij aandacht uitgaat naar talentontwikkeling. Er zal aandacht zijn voor de creativiteit, maar ook voor het versterken van het doorzettingsvermogen en de executieve functies van deze leerlingen om zo onderpresteren te voorkomen.

Verder heeft de school een dyslexiecoördinator die toeziet op de uitvoering van het dyslexiebeleid in de dagelijkse onderwijspraktijk.

Het Zaanlands Lyceum heeft een schoolondersteuningsplan opgesteld, waarin staat hoe de school de ondersteuning van leerlingen heeft georganiseerd. Naast de zojuist genoemde vormen van begeleiding bevat het schoolondersteuningsplan ons pestprotocol en paragrafen over de samenwerking met externe partijen, over faalangstreductie- en weerbaarheidstrainingen en over het kenniscentrum Passend Onderwijs.

De komende jaren zal aandacht besteed worden aan het verder uitbouwen van het kenniscentrum Passend Onderwijs, zodat alle docenten in staat zijn verwachtingen ten aanzien van gedrag van leerlingen helder te communiceren, gedragsproblemen voor te zijn of tijdig te signaleren en de doelstellingen vanuit het OPP te integreren in de klassensituatie. Hierbij behoudt de mentor (met hulp van de Trajectgroep) de regie over de instructie en begeleiding van een leerling die ondersteuning buiten de klas krijgt. Die ondersteuning is gericht op preventie van problemen en heeft nadrukkelijk als doel de zelfstandigheid van deze leerlingen te vergroten en de regie over hun eigen leerproces te versterken.

Ambitie

- De school zal zich de komende jaren blijven inspannen voor het vergroten van succesansen in het reguliere onderwijs van de leerlingen die begeleid worden door de Trajectgroep, opdat zoveel mogelijk leerlingen een diploma behalen.

Normen

- In 2024 is het slagingspercentage onder leerlingen met een ondersteuningsbehoefte vergelijkbaar met dat van de overige leerlingen op het Zaanlands Lyceum.
- In 2024 weten alle leerlingen die buiten de lessen extra ondersteuning aangeboden krijgen wat hun leerdoelen zijn en wat zij moeten doen om noodzakelijke kennis, attitudes en vaardigheden te verwerven en toe te passen, zodat ze kunnen omgaan met zichzelf en een ander. Deze doelen zijn voor alle leerlingen vastgelegd en opgesplitst in zeswekelijkse doelen die geëvalueerd worden met alle betrokkenen.

Bijlage 1 De goede les

In 2017 heeft het personeel van het Zaanlands Lyceum de eerder afgesproken criteria voor 'een goede les' tegen het licht gehouden. Dit heeft geresulteerd in een onderscheid tussen 'de goede les' voor de havo en die voor het atheneum/gymnasium.

De lijst is gebruikt voor het samenstellen van de leerlingenenquête die voorafgaand aan de gesprekken van de gesprekkencyclus wordt afgenomen. De lijst wordt ook elk jaar aan de nieuwe docenten gepresenteerd en wordt gebruikt als leidraad bij de begeleiding.

De goede les voor de cognitieve vakken vwo

A. Structuur van de les

1. De heldere structuur van de les wordt aan het begin van de les bekend gemaakt, liefst met het lesschema op het bord of via de beamer; het huiswerk wordt mondeling en schriftelijk opgegeven.
2. De docent controleert het huiswerk en controleert of alle leerlingen hun spullen bij zich hebben.
3. De les kent vaart/tempo, doordat de instructie kort en duidelijk is en doordat er een afwisseling is van onderwerpen en/of werkvormen.
4. De docent gaat na of de lesdoelen zijn behaald.

B. Inhoud van de les

1. Er worden relaties gelegd met andere vakken en de buitenwereld; er is ruimte voor actualisering; onderwerpen worden in een breder kader geplaatst.
2. De docent daagt de leerlingen intellectueel uit.
3. Er wordt rekening gehouden met het niveau van de leerlingen en waar mogelijk wordt gedifferentieerd.
4. De docent stimuleert de leerlingen zelfstandig te denken en werken.

C. Pedagogisch-didactisch klimaat

1. De docent en leerling gaan respectvol met elkaar om.
2. De docent weet door zijn enthousiasme vakkennis over te brengen.
3. Er heerst een ordelijke, open en veilige sfeer, met ruimte om vragen te stellen.
4. De docent activeert de leerlingen om mee te werken en zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun leerproces.
5. De docent geeft feedback op het leerproces en stimuleert de leerlingen ruimte te nemen voor zelfreflectie.

De goede les voor de cognitieve vakken havo

A. Structuur van de les

1. De heldere structuur van de les wordt aan het begin van de les bekend gemaakt, liefst met het lesschema op het bord of via de beamer; het huiswerk wordt tijdig mondeling en schriftelijk opgegeven.
2. De docent controleert het huiswerk en controleert of alle leerlingen hun spullen bij zich hebben.
3. De les kent vaart/tempo, doordat de instructie kort en duidelijk is en doordat er een afwisseling is van onderwerpen en/of werkvormen.
4. De docent gaat na of de lesdoelen zijn behaald.

B. Inhoud van de les

1. De instructie is kort, duidelijk en **concreet**.
2. Er worden relaties gelegd met andere vakken en de buitenwereld; er is ruimte voor actualisering; onderwerpen sluiten aan bij de belevingswereld van de leerling en worden in een breder kader geplaatst.
3. Er wordt rekening gehouden met het niveau van de leerlingen en waar mogelijk wordt gedifferentieerd.
4. De docent stimuleert de leerlingen zelfstandig te denken en werken.

C. Pedagogisch-didactisch klimaat

1. Er heerst een ordelijke, open en veilige sfeer, met ruimte om vragen te stellen.
2. De docent en leerling gaan respectvol met elkaar om.
3. De docent weet door zijn enthousiasme vakkennis over te brengen.
4. De docent besteedt aandacht aan metavaardigheden zoals plannen, presenteren en samenwerken.
5. De docent activeert de leerlingen om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun leerproces.
6. De docent geeft feedback op het leerproces en stimuleert de leerlingen ruimte te nemen voor zelfreflectie.
7. De docent zorgt ervoor dat leerlingen kleine succeservaringen hebben.

Bijlage 2 Overzicht normen

Normen ten aanzien van het onderwijsproces

Het aanbod (OP1)

Aan welke normen willen wij voldoen in 2024
➤ Er is meer maatwerk in op- en afstroommogelijkheden. ➤ De leerlijn <i>leren leren</i> is geïntegreerd in het mentoraat van de leerjaren 1 t/m 3. ➤ Jaarlijks volgen circa 100 leerlingen een Traject op Maat. ➤ Jaarlijks krijgen acht tot tien leerlingen toestemming om de lessen naar keuze te volgen. ➤ Jaarlijks doen vier a acht leerlingen examen in een vak in de voorexamenklas. ➤ Jaarlijks besteden de secties tijdens de ontwikkeldagen minimaal een dagdeel aan het ontwerpen van materiaal voor TOM-leerlingen. ➤ Alle secties hebben voor ieder leerjaar minimaal een standaard-Traject op Maat beschikbaar. ➤ Jaarlijks volgen minimaal 30 leerlingen het Cambridge-programma, 5 leerlingen het Goethe-programma en 5 leerlingen het Delf-programma. ➤ Voor alle vakken waarvoor Olympiades aangeboden worden, hebben leerlingen van de school deelgenomen. ➤ De IDU-gegevens van de leerlingen met een topsport- of topkunststatus zijn gelijk aan die van de reguliere leerlingen. ➤ 80% van de aangemelde meer- en hoogbegaafde leerlingen uit groep 8 volgt masterclasses in het kader van het Juniorlyceum. ➤ 60% van de bij de school aangemelde havo- en vwo-leerlingen volgen lessen in het kader van het Juniorlyceum. ➤ Een leerling op de havo-afdeling heeft minimaal bij twee verschillende vakken gewerkt met de scrummethode. ➤ Minimaal 5% van de doublanten die beschikken over de juiste capaciteiten doet eerder examen voor een of meerdere vakken. ➤ Minimaal 5% van de havoleerlingen volgt een Traject op Maat om een vak op een hoger niveau af te ronden. ➤ Het onderwijsaanbod van de bovenbouw vwo is aangepast, waarbij rekening wordt gehouden met de organisatorische mogelijkheden en de wensen van alle betrokkenen in de school. ➤ Jaarlijks kiest 90% van de aangemelde hoogbegaafde vwo-leerlingen voor het gymnasium. ➤ Het document 'de goede les' is indien nodig geactualiseerd en aangevuld met een document 'de goede digitale' les.

Zicht op ontwikkeling en begeleiding (OP2)

Aan welke normen willen wij voldoen in 2024
➤ Het personeel is geschoold in coaching, feedback en gesprekstechnieken. ➤ Alle bovenbouwmentoren zijn geschoold in het coachend begeleiden van leerlingen. ➤ 80% van de begeleide (onderpresterende) leerlingen wordt bevorderd naar het volgend leerjaar.

- Het Zaanlands Lyceum heeft de aanvraag ingediend voor het predicaat 'excellente havo'.
- In klas 2 gymnasium bieden jaarlijks minimaal twee vakken verdieping aan voor de gehele klas.
- Driehoeksgesprekken maken deel uit van de evaluatie-cyclus.
- Alle klassenbesprekingen zijn efficiënt en zinvol, mede dankzij de inzet van leerlingbespreking.nl.

Didactisch handelen (OP3)

Aan welke normen willen wij voldoen in 2024

- In 25% van de lessen van elke vakdocent is sprake van procesgerichte feedback.
- 75% van de bovenbouwleerlingen kan effectief antwoord geven op de vragen: Waar sta je nu, wat is het einddoel en wat is je volgende stap?
- Minimaal 5% van de doublanten die beschikken over de juiste capaciteiten doet eerder examen voor een of meerdere vakken.
- Minimaal 5% van de havoleerlingen volgt een Traject op Maat om een vak op een hoger niveau af te ronden.
- Alle leerlingen van de vwo-afdeling kunnen uitleggen hoe een onderzoek opgezet moet worden, kunnen gegevens verzamelen en dit op een goede manier presenteren.

Extra ondersteuning (OP4)

Aan welke normen willen wij voldoen in 2024

- Alle leerlingen vanaf havo 3 worden begeleid volgens het coachend mentoraat.
- De bovenbouwmentoren, coaches en leerjaarbegeleiders gaan mee met hun leerlingen naar het volgende leerjaar.
- Het slagingspercentage onder leerlingen met een ondersteuningsbehoefte is vergelijkbaar met dat van de overige leerlingen op het Zaanlands Lyceum.
- Alle leerlingen die buiten de lessen extra ondersteuning aangeboden krijgen weten wat hun leerdoelen zijn en wat zij moeten doen om noodzakelijke kennis, attitudes en vaardigheden te verwerven en toe te passen, zodat zij kunnen omgaan met zichzelf en een ander. Deze doelen zijn voor al deze leerlingen vastgelegd en opgesplitst in zeswekelijkse doelen die geëvalueerd worden met de betrokkenen.

Onderwijstijd (OP5)

Aan welke normen willen wij voldoen in 2024

- Er is een onderzoek naar de lesduur uitgevoerd en die is al dan niet aangepast.
- De school biedt een programma aan dat voldoet aan de wettelijk verplichte onderwijstijd.

Samenwerking (OP6)

Aan welke normen willen wij voldoen in 2024
➤ Er is een leerlingenraad actief die wordt betrokken bij de inrichting van het onderwijs. ➤ Er is een duidelijk beeld hoe de aansluiting met het hbo verder verbeterd kan worden. ➤ Er zijn voor ieder leerjaar op de vwo-afdeling minimaal twee aan loopbaanoriëntatie gerelateerde activiteiten voor leerlingen. ➤ Voor ieder leerjaar op de vwo-afdeling is een activiteit uit het aanbod van het Pre-University College beschikbaar. ➤ Jaarlijks volgen twintig leerlingen van de vwo-afdeling een masterclass aan de Vrije Universiteit.

Praktijkvorming en stages (OP7)

Aan welke norm willen wij voldoen in 2024
n.v.t.

Toetsing en afsluiting (OP8)

Aan welke normen willen wij voldoen in 2024
➤ 50% van de toetsing is formatief. ➤ Er worden periodiek momenten ingeroosterd voor een-op-een feedback. ➤ Er is software beschikbaar die docenten ondersteunt bij het formatief toetsen en die leervorderingen inzichtelijk maakt. ➤ Het aantal toetsen per leerjaar per vak is met minimaal 25% afgenomen ten opzichte van 2020.

Normen ten aanzien van het schoolklimaat

Veiligheid (SK1)

Aan welke norm willen wij voldoen in 2024
➤ Uit de BPS-enquête voor de visitatie blijkt dat 80% van de ouders en de leerlingen tevreden is over de TOM-begeleiding.

Pedagogisch klimaat (SK2)

Aan welke norm willen wij voldoen in 2024
➤ Leerlingen in de klankbordgroepen in de bovenbouw geven aan dat zij de ambitie m.b.t. burgerschap voldoende herkennen in de vaklessen en in het gedrag dat leerlingen op school vertonen.

Normen ten aanzien van onderwijsresultaten

Resultaten (OR1)

Aan welke normen willen wij voldoen in 2024
➤ De IDU-gegevens van de school vallen binnen de kaders die de inspectie stelt. ➤ De slagingspercentages en examenresultaten liggen op of boven het landelijk gemiddelde. ➤ Het gemiddelde eindcijfer Engels voor de Fast Lane groep is in 2021-2024 elk jaar minimaal 0,5 punt hoger dan het gemiddelde eindcijfer Engels van de reguliere leerlingen. ➤ De eindexamenresultaten natuurkunde van de bètaplusleerlingen liggen gemiddeld minimaal een punt boven het landelijk gemiddelde. ➤ Jaarlijks kiest 40 a 50% van de leerlingen met een vwo-advies voor het gymnasium.

Sociale en maatschappelijke competentie (OR2)

Aan welke norm willen wij voldoen in 2024
Geen eigen aspecten van kwaliteit opgenomen

Vervolgsuccessen (OR3)

Aan welke norm willen wij voldoen in 2024
➤ Er is een duidelijk beeld hoe de aansluiting met het hbo verder verbeterd kan worden.

Normen ten aanzien van kwaliteitszorg

Kwaliteitszorg (KA1)

Aan welke normen willen wij voldoen in 2024
➤ Uit de BPS-enquête voor de visitatie blijkt dat 80% van de ouders en de leerlingen tevreden is over de TOM-begeleiding. ➤ In 2024 is leerlingbespreking.nl ingebed in de systematiek rond leerlingbespreking en -evaluatie.

Kwaliteitscultuur (KA2)

Aan welke normen willen wij voldoen in 2024
➤ Collegiale visitatie maakt binnen 75% van de secties deel uit van de werkwijze. ➤ Elk jaar vindt minimaal twee keer een georganiseerde vorm van het delen van kennis plaats, zoals een onderwijsmarkt, een grote onderlinge uitwisseling van good practices. ➤ Tot 2024 vindt minimaal een keer per jaar een scholing plaats op het gebied van digitale didactiek.

Verantwoording en dialoog (KA3)

Aan welke normen willen wij voldoen in 2024

- Het Zaanlands Lyceum brengt jaarlijks verslag uit aan het College van Bestuur van OVO Zaanstad over de beleidsdoelen en de resultaten die zijn behaald.
- Het Zaanlands Lyceum heeft in- en tegenspraak gerealiseerd conform de Wms.

Normen ten aanzien van het personeelsbeleid

Aan welke normen willen wij voldoen in 2024

- Tot 2024 worden er twee intervisietrajecten georganiseerd voor mentoren in de vwo-afdeling.
- Tot 2024 worden er twee trainingen georganiseerd voor mentoren in de vwo-afdeling.
- Jaarlijks wordt minimaal een van de volgende activiteiten (formatief lesgeven, het geven van goede feedback, collegiale intervisie, het bezoeken van andere vwo-afdelingen van andere scholen) georganiseerd binnen de vwo-afdeling.
- De situatie dat alle classici zijn geschoold in het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen wordt gecontinueerd.
- Er vinden twee trainingen tot 2024 plaats voor docenten in het begeleiden van profielwerkstukken.
- Minimaal 90% van het onderwijzend personeel is bevoegd. Van de nog niet bevoegden is 85% benoembaar.
- 85% van het onderwijzend personeel beschikt over een eerstegraads onderwijsbevoegdheid.
- In 2024 nemen nog steeds vrijwel alle startende collega's deel aan het startprogramma *Frisse Start*, zoals nu.
- In 2024 zijn er voor starters drie keuzetrainingen op het gebied van pedagogiek, didactiek, communicatie en/of welbevinden.
- Alle docentbegeleiders hebben in 2024 een professionele scholing op het gebied van coaching gevolgd.
- Docentbegeleiders doen elk jaar minimaal een duo-mentoraat met een starter.
- In 2024 is er een intervisiegroep van starters en meer ervaren docenten.
- Jaarlijks wordt met 95% van het personeel een gesprek gevoerd in het kader van de gesprekkencyclus.

Normen ten aanzien van financiën en beheer

Continuïteit (FB1)

Aan welke normen willen wij voldoen in 2024

- Het Zaanlands Lyceum werkt jaarlijks met een sluitende begroting en wijkt in de realisatie minder dan 5% af.
- De afschrijvingslasten blijven onder de 4,5% van de totale begroting.

Doelmatigheid (FB2)

Aan welke norm willen wij voldoen in 2024
➤ Het Zaanlands Lyceum maakt via jaarlijkse beleidsplannen inzichtelijk waar, naast het verzorgen van lessen, middelen aan besteed worden.

Rechtmatigheid (FB3)

Aan welke norm willen wij voldoen in 2024
➤ Het Zaanlands Lyceum is te allen tijde in staat verantwoording af te leggen over de ingezette middelen, dan wel vanuit de lumpsum, dan wel vanuit subsidieverstrekking.